

สัตวแพทยมหาวิทยาลัย

JOURNAL OF MAHANAKORN VETERINARY MEDICINE

Available online: www.vet.mut.ac.th/journal_jmvm

รูปแบบซีรัมโปรตีนของโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในแมวโดยวิธีเซลลูโลสอะซิเตดอิเล็กโตรโฟรีซิส

จตุพร หนูสุด¹ ชัยวัฒน์ บุญแก้ววรรณ^{2,#} กมลชนก แก้วประกิจ³ ทักษอร ทองเปี่ยม³ นพัสร สุวงศ์ศักดิ์ศรี³
และวรรณมน หมอชาติ³¹ภาควิชาเวชศาสตร์คลินิกสัตว์เลี้ยง คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ 10900,²ภาควิชาสัตวบาล คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ 10900,³นิสิตชั้นปีที่ 6 คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ 10900

บทคัดย่อ: วัตถุประสงค์ของการศึกษาคั้งนี้เพื่อศึกษารูปแบบซีรัมโปรตีนในแมวจำนวน 30 ตัวโดยวิธีเซลลูโลสอะซิเตดอิเล็กโตรโฟรีซิส โดยนำตัวอย่างซีรัมจากแมวที่ได้รับการวินิจฉัยว่าป่วยด้วยโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลสัตว์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน จำนวน 15 ตัว เป็นกลุ่มศึกษาและแมวปกติจำนวน 15 ตัว จากแมวที่เข้าร่วมโครงการบริจาคเลือดที่โรงพยาบาลสัตว์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน เป็นกลุ่มควบคุม ตามลำดับ ทำการวิเคราะห์การเคลื่อนที่ของซีรัมโปรตีนด้วยโปรแกรมควอนติตี้วัน วิเคราะห์ค่าทางสถิติด้วยวิธี student *t*-test จากผลการศึกษาพบว่ามีความโปรตีนรวม อัลบูมิน อัลฟา โกลบูลิน และแกมมา โกลบูลินเฉลี่ยไม่แตกต่างกันระหว่างแมวป่วยด้วยโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองกับแมวปกติ ค่าความเข้มข้นเบต้า โกลบูลินเฉลี่ยในแมวป่วยด้วยโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองสูงกว่าในแมวปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังนั้นเซลลูโลสอะซิเตดอิเล็กโตรโฟรีซิสเป็นวิธีที่ใช้ในการแยกซีรัมโปรตีนตามหลักการเคลื่อนที่ในสนามไฟฟ้าในแมวป่วยด้วยโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองได้

คำสำคัญ: โรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในแมว ซีรัมโปรตีน เซลลูโลสอะซิเตด อิเล็กโตรโฟรีซิส

ผู้รับผิดชอบบทความ

สัตวแพทยมหาวิทยาลัย. 2557. 9(2): 89-102.

E-mail address: agrcwb@ku.ac.th

Serum Protein Patterns of Feline Lymphoma by Cellulose Acetate Electrophoresis Method

Jatuporn Noosud¹, Chaiwat Boonkaewwan^{2,#}, Kamolchanok Kaewprakit³,
ThaksaonThongpam³, Napatsorn Suwongsaksri³ and Wassamon Moyadee³

¹Department of Companion Animal Clinical Sciences, Faculty of Veterinary Medicine, Kasetsart University, Bangkok 10900 Thailand, ²Department of Animal Science, Faculty of Agriculture, Kasetsart University, Bangkok 10900 Thailand, ³Sixth year student, Faculty of Veterinary Medicine, Kasetsart University, Bangkok 10900 Thailand

Abstract: The aim of this study was to investigate serum protein patterns in 30 cats by cellulose acetate electrophoresis method. In total, 15 cats with feline lymphoma and 15 healthy blood-donating cats visiting Kasetsart University Veterinary Teaching Hospital were included in a treatment and control group, respectively. Sera of the whole cats were used to study mobility patterns of serum proteins in the electrical field. The results were analyzed by Quantity One® program and were statistically analyzed by student *t*-test. The results showed no significant changes in mean total protein, albumin, α globulin and γ globulin between two groups. The mean concentrations of β globulins were significantly ($P < 0.05$) higher in cats with lymphoma than in healthy cats. Thus, cellulose acetate electrophoresis is one of the methods to separate serum protein based on electrical charge in feline lymphoma cats.

Keywords: Feline lymphoma, Serum protein, Cellulose acetate, Electrophoresis

Corresponding author

J. Mahanakorn Vet. Med. 2014. 9(2): 89-102.

E-mail address: agrcwb@ku.ac.th

บทนำ

โรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในแมว (Feline lymphoma) เป็นเนื้องอกของเนื้อเยื่อระบบน้ำเหลืองในแมวพบเป็น 30% ของมะเร็งทั้งหมด (Tzannes *et al.*, 2008; Vail, 2010; Kevin and Jeffrey, 2012) เป็นมะเร็งของเซลล์ลิมโฟไซต์ (lymphocyte) ซึ่งเป็นเซลล์ในระบบภูมิคุ้มกันและสามารถพบได้ทั่วร่างกาย

จึงส่งผลกระทบต่อให้เกิดโรคได้ในหลายอวัยวะทั่วร่างกาย ตามมา โรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในแมวจำแนกตามตำแหน่งทางกายวิภาคได้เป็น มะเร็งต่อมน้ำเหลืองที่พบบริเวณทางเดินอาหาร (Alimentary Lymphoma) อวัยวะหลายส่วนที่ได้รับผล (Multicentric Lymphoma) ต่อมน้ำเหลืองประจันอก (Mediastinal Lymphoma) ตำแหน่งอื่นๆ (Extranodal

Lymphoma) เช่น จมูก ไต และกระดูกไขสันหลัง (Gabor *et al.*, 1998) อาการทางคลินิกของโรคที่พบได้ตั้งแต่หน้าหนักลด เบื่ออาหาร อ่อนแรง ต่อม น้ำเหลืองขยายใหญ่จนอาจทำให้เกิดการอุดตันของทางเดินน้ำเหลืองส่งผลให้เกิดการบวมหน้า และถ้ามีการกดทับที่บริเวณทางเดินหายใจจะทำให้สัตว์แสดงอาการไอ และหายใจลำบาก ในกรณีต่อมน้ำเหลืองประจันอกขยายใหญ่ อาจส่งผลกระทบต่อระบบทางเดินหายใจและระบบทางเดินอาหารส่วนต้น ทั้งนี้พบว่าโรคเกิดโรคมักสัมพันธ์กับการเป็นโรคมะเร็งเม็ดโลหิตขาวในแมว (Feline leukemia virus; FeLV infection) ร่วมด้วย โดย 70% ของแมวที่เป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองมักพบเป็นโรค FeLV ร่วมด้วย (Louwerens *et al.*, 2005) การเกิดโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองคาดว่ามีความสาเหตุเกิดจากปัจจัยต่างๆ ประกอบด้วย การติดเชื้อรีโทรไวรัส (Retroviral infection) มักสัมพันธ์กับการติดเชื้อไวรัสที่ทำให้เกิดโรค FeLV หรือมีความเกี่ยวข้องทางอ้อมกับการติดเชื้อไวรัสโรคเอดส์แมว (Feline immunodeficiency virus; FIV infection) (Louwerens *et al.*, 2005) ซึ่งทำให้เกิดภาวะพร่องภูมิคุ้มกัน (immunosuppression) และส่งผลให้เพิ่มความเสี่ยงในการเกิดโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในแมว (Beatty *et al.*, 1998) พบว่าแมวที่ป่วยด้วย FeLV และแมวที่ติดเชื้อ FIV มีความเสี่ยงในการเกิดโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองสูงขึ้นไปถึง 62 เท่า และ 6 เท่า ตามลำดับ แต่หากแมวมีการติดเชื้อร่วมกันระหว่าง FeLV และ FIV จะมีความเสี่ยงในการเกิดโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองเพิ่มสูงขึ้นเป็น 77 เท่า (Shelton *et al.*, 1990) ปัจจัยอื่นๆ เช่น อายุ น้ำหนัก เพศ พันธุ์ ภาวะการติดเชื้อ FIV และระยะ (ขึ้นอยู่กับ WHO criteria) ไม่ส่งผลต่อการพยากรณ์โรค (Moore *et al.*, 1996; Valli *et al.*, 2000; Milner *et al.*, 2005; Moore *et al.*, 2005)

วิธีเซลล์โลสอะซิเตดอีเล็กโตรโฟรีซิสเป็นวิธีพื้นฐานที่ใช้ศึกษารูปแบบของซีรัมโปรตีนในกระแสเลือด ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ในทางคลินิกเพื่อช่วยวินิจฉัยโรค ในแมวมีรายงานการใช้วิธีอีเล็กโตรโฟรีซิสในโรคติดเชื้อ feline infectious peritonitis (FIP), โรคติดเชื้อ feline immunodeficiency virus (FIV) และ โรคติดเชื้อ feline leukemia virus (FeLV) นอกจากนี้ในคนใช้รูปแบบของอีเล็กโตรโฟรีซิสในการอธิบายสภาวะต่างๆ เช่น การอักเสบเฉียบพลัน การอักเสบเรื้อรัง และการเกิดเนื้องอก (O' Connell *et al.*, 2005; Vavricka *et al.*, 2009; Giot, 2010; Taylor *et al.*, 2010; Gerou-Ferrani *et al.*, 2011) จากการศึกษาซีรัมโปรตีนเปรียบเทียบในแมวปกติและแมวที่ป่วยเป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองโดยใช้อะกาโรสเจลอีเล็กโตรโฟรีซิส พบว่าค่าเฉลี่ยความเข้มข้นของอัลบูมิน (albumin) ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าเฉลี่ยความเข้มข้นของเบต้า โกลบูลิน (β globulin) มีค่าเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Gerou-Ferrani *et al.*, 2011) จากข้อมูลเบื้องต้นยังไม่มีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบโปรตีนในแมวที่เป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองกับรูปแบบโปรตีนในแมวปกติโดยใช้เทคนิคเซลล์โลสอะซิเตดอีเล็กโตรโฟรีซิสในประเทศไทย ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้เพื่อหาความเข้มข้นของซีรัมโปรตีนรวมและรูปแบบซีรัมโปรตีนเปรียบเทียบในแมวปกติและแมวที่ป่วยเป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองโดยวิธีเซลล์โลสอะซิเตดอีเล็กโตรโฟรีซิสจากตัวอย่างเลือดแมว

อุปกรณ์และวิธีการ

ตัวอย่างสัตว์และการเก็บตัวอย่างเลือด

เก็บตัวอย่างเลือดจากแมวจำนวน 30 ตัวอย่าง โดยแบ่งเป็นกลุ่มศึกษา คือ แมวที่ได้รับการวินิจฉัยโรคว่าป่วยด้วยโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองจาก

การตรวจทางเซลล์วิทยา (cytology) และ/หรือจุลพยาธิวิทยา (histopathology) ระยะเวลาตั้งแต่มีนาคม 2555 - ตุลาคม 2556 จากโรงพยาบาลสัตว์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน จำนวน 15 ตัว และกลุ่มควบคุม คือ แมวปกติที่มาบริจาคเลือดที่โรงพยาบาลสัตว์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ที่มีสุขภาพแข็งแรง ไม่มีการติดเชื้อไวรัส FeLV และ FIV จากการตรวจด้วยปฏิกิริยาลูกโซ่โพลีเมอเรส (Polymerase chain reaction; PCR) และ/หรือชุดตรวจสอบโรค จำนวน 15 ตัว ทำการเก็บตัวอย่างเลือดจากหลอดเลือดดำคอ (jugular vein) โดยทำความสะอาดผิวหนังด้วยแอลกอฮอล์ 70% จากนั้นเก็บตัวอย่างเลือดใส่ในหลอดที่ไม่มีสารป้องกันการแข็งตัวของเลือดเคลือบอยู่ ให้เลือดแข็งตัว เพื่อแยกเก็บซีรัม ทิ้งไว้ให้เลือดตกถลมนาน 10 นาที และนำไปปั่นแยกซีรัมด้วยเครื่องปั่นเหวี่ยงแบบควบคุมอุณหภูมิที่ 4 องศาเซลเซียส ความเร็ว 3,500 รอบต่อนาที (ประมาณ 808x g) นาน 10 นาที จากนั้นเก็บรักษาซีรัมที่อุณหภูมิ 20 องศาเซลเซียสก่อนทำการทดลองขั้นต่อไป

การวิเคราะห์ซีรัมโปรตีน

วัดความเข้มข้นของซีรัมโปรตีนด้วยวิธีไบยูเรต (biuret method) โดยใช้เครื่องตรวจวิเคราะห์เคมีคลินิกอัตโนมัติ (ILab 650, Germany) แยกชนิดของซีรัมโปรตีนตามวิธีของ Helena Laboratories (2001) โดยใช้แผ่นเซลล์ลูโลสอะซิเตต (Titan® III Cellulose Acetate Plate) ขนาด 94 x 76 มิลลิเมตร และสารละลายบัฟเฟอร์ ทริส-บาร์บิทอล-โซเดียม บาร์บิทอล (Electra® HR buffer) pH 8.8 เปรียบเทียบกับซีรัมโปรตีนมาตรฐานของมนุษย์ (Helena, USA) ปรับเครื่องจ่ายกระแสไฟฟ้าที่ 180 โวลต์เป็นเวลา 15 นาที เมื่อทำอิเล็กโทรโฟรีซิสเสร็จ ย้อมสีโปรตีนโดยแช่แผ่นเซลล์ลูโลสอะซิเตตใน

สารละลายสีย้อมฟองโซเอส (ประกอบด้วย 0.5% ฟองโซเอส ในสารละลาย 3.5% กรดซัลโฟซาลิไซลิก และ 3.5% กรดไตรคลอโรอะซิติก) และล้างสีย้อมใน 5% กรดอะซิติก จากนั้นวิเคราะห์แผ่นเซลล์ลูโลสอะซิเตตและคำนวณด้วยโปรแกรมควอนติตีวัน (BIO-RAD®, USA)

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ข้อมูลทางคลินิกของแมวที่ป่วยด้วยโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลือง และความเข้มข้นของซีรัมโปรตีนในแมวแสดงโดยสถิติเชิงพรรณนา ค่าซีรัมโปรตีนระหว่างแมวที่ป่วยด้วยโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองเทียบกับแมวปกติ วิเคราะห์ด้วย student t-test โดยใช้โปรแกรม NCSS 2007 ($P < 0.05$) (Utah, USA)

ผลการทดลองและวิจารณ์

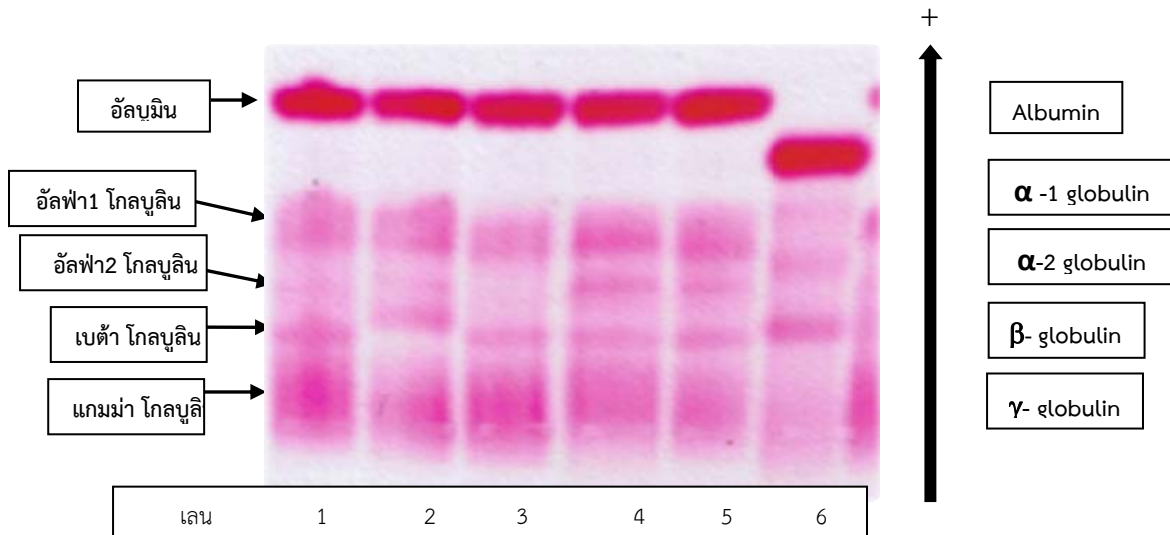
จากการศึกษารูปแบบซีรัมโปรตีนเปรียบเทียบในแมวปกติและแมวที่ป่วยเป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลือง ซีรัมโปรตีนของแมวที่ได้จากกระบวนการอิเล็กโทรโฟรีซิสดังแสดงในรูปที่ 1 และ 2 พบว่าซีรัมโปรตีนบนแผ่นเซลล์ลูโลสอะซิเตตมีการเคลื่อนที่ในสนามไฟฟ้าจากขั้วลบไปหาขั้วบวก ตามความหนาแน่นประจุของโปรตีนแต่ละชนิดที่มีความแตกต่างกัน มีการเคลื่อนที่ในสนามไฟฟ้าเร็วที่สุดไปหาการเคลื่อนที่ช้าที่สุด คือ อัลบูมิน อัลฟา 1 โกลบูลิน อัลฟา 2 โกลบูลิน เบต้า โกลบูลิน และแกมมา โกลบูลิน ตามลำดับ โดยอัลบูมินสามารถเคลื่อนที่ได้ระยะทางไกลที่สุด เห็นเป็นแถบชัดเจน และเคลื่อนที่ได้ไกลกว่าซีรัมโปรตีนของคนเล็กน้อย ซึ่งอัลบูมินในเกือบทุกสปีชีส์มีส่วนของกรดอะมิโนที่มีความเป็นกรดสูงและมีขนาดเล็กมีน้ำหนักโมเลกุลเท่ากับ 66,400 ดาลตัน ดังนั้นการเคลื่อนที่ในสนามไฟฟ้าของอัลบูมินขึ้นกับสัดส่วนของกรดหรือเบสดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าอัลบูมินในคนและแมวมีส่วนของ

กรดหรือเบสไม่เท่ากันจึงมีการเคลื่อนที่ในสนามไฟฟ้าได้ไม่เท่ากัน จากรายงานการศึกษาพบว่าอัลบูมินในแมวมีกรดอะมิโนที่มีความเป็นกรด 100 หน่วย และเบส 75 หน่วย การแสดงอิเล็กโทรโฟรีโทแกรมของรูปแบบซีรัมโปรตีนในแมวปกติ และในแมวที่ป่วยเป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลือง เพื่อใช้ในการคำนวณความเข้มข้นของโปรตีนในแต่ละแถบเมื่อใช้โปรแกรมวิเคราะห์แผ่นเจลควอนติตัวนี้แสดงในรูปที่ 3 ให้ข้อมูลร้อยละของการเทียบเคียงของแต่ละแถบ เมื่อนำไปคูณกับซีรัมโปรตีนทั้งหมดจะได้ผลลัพธ์เป็นค่าโปรตีนสมบูรณ์ของแต่ละแถบ (จตุพร และคณะ, 2555; ราชันย์ และคณะ, 2555; Kaneko *et al.*, 2008)

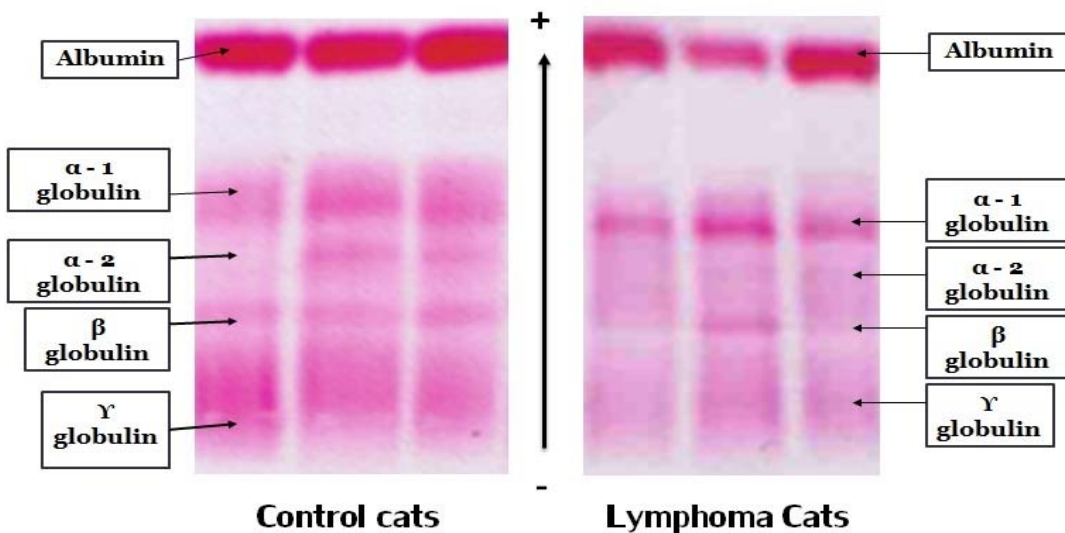
ค่าความเข้มข้นของซีรัมโปรตีนรวมเฉลี่ยในแมวที่ป่วยเป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลือง เท่ากับ 7.62 กรัมต่อเดซิลิตร อัลบูมิน 3.57 กรัมต่อเดซิลิตร อัลฟา 1 โกลบูลิน 1.07 กรัมต่อเดซิลิตร อัลฟา 2 โกลบูลิน 1.09 กรัมต่อเดซิลิตร เบต้า โกลบูลิน 0.85 กรัมต่อเดซิลิตร และแกมมา โกลบูลิน 1.28 กรัมต่อเดซิลิตร ตามลำดับ และอัตราส่วนอัลบูมินต่อโกลบูลิน เท่ากับ 0.94 ดังแสดงในตารางที่ 1 ส่วนค่าความเข้มข้นของซีรัมโปรตีนรวมเฉลี่ยในแมวกลุ่มควบคุม หรือแมวปกติ เท่ากับ 7.60 กรัมต่อเดซิลิตร (ค่าปกติ เท่ากับ 5.40-7.80 กรัมต่อเดซิลิตร) อัลบูมิน 3.53 กรัมต่อเดซิลิตร (ค่าปกติ เท่ากับ 2.10 - 3.30 กรัมต่อเดซิลิตร) อัลฟา 1 โกลบูลิน 0.87 กรัมต่อเดซิลิตร (ค่าปกติ เท่ากับ 0.20 - 1.10 กรัมต่อเดซิลิตร) อัลฟา 2 โกลบูลิน 0.77 กรัมต่อเดซิลิตร (ค่าปกติ เท่ากับ 0.40 - 0.90 กรัมต่อเดซิลิตร) เบต้า โกลบูลิน 0.57 กรัมต่อเดซิลิตร (ค่าปกติ เท่ากับ 0.30 - 0.90 กรัมต่อเดซิลิตร) และแกมมา โกลบูลิน 1.61 กรัมต่อเดซิลิตร (ค่าปกติ เท่ากับ 1.40 - 1.90 กรัมต่อเดซิลิตร) ตามลำดับ และอัตราส่วนอัลบูมินต่อโกลบู

ลิน เท่ากับ 0.88 (ค่าปกติ เท่ากับ 0.45-1.19) ดังแสดงในตารางที่ 1 (Kaneko *et al.*, 2008) พบว่าความเข้มข้นของซีรัมโปรตีนรวม อัลบูมิน โกลบูลินเฉลี่ยของแมวปกติอยู่ในค่าอ้างอิงปกติ และแมวที่ใช้ในการศึกษาไม่มีการติดเชื้อไวรัส FeLV และ/หรือ FIV เพื่อกำจัดสาเหตุที่มีผลกระทบต่อการศึกษาซีรัมโปรตีน โดยแมวที่เป็นโรค FIV มีรายงานพบว่าค่าความเข้มข้นของซีรัมโปรตีนรวมเฉลี่ยและค่าแกมมา-โกลบูลินเฉลี่ย มีค่าต่ำลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบกับแมวปกติ ส่วนแมวที่เป็นโรค FeLV มีรายงานพบว่าค่าความเข้มข้นของซีรัมโปรตีนรวมเฉลี่ย มีค่าต่ำลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบกับแมวปกติ (Miro' *et al.*, 2007)

จากการวิเคราะห์ค่าทางสถิติเปรียบเทียบในแมวปกติและในแมวที่ป่วยเป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองด้วยวิธี Student *t*-test โดยใช้โปรแกรม NCSS 2007 พบว่าค่าโปรตีนรวม อัลบูมิน อัลฟา โกลบูลิน และแกมมา โกลบูลินเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน แต่ค่าความเข้มข้นเบต้า โกลบูลินเฉลี่ยในแมวป่วยด้วยโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองสูงกว่าในแมวปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) โดยค่าเบต้า โกลบูลินที่สูงขึ้นอาจพบได้ในกรณีที่ป่วยด้วยโรคมะเร็ง โรคตับ โรคเบาหวาน และโรคเบาจืด เป็นต้น (Kaneko *et al.*, 2008) ดังนั้นแมวในกลุ่มศึกษาจึงมีค่าเบต้า โกลบูลินสูงกว่าแมวที่มีสุขภาพดีในกลุ่มควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาซีรัมโปรตีนเปรียบเทียบในแมวที่เป็นและไม่เป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองโดยใช้ฮีสทอลอจิกอิเล็กโทรโฟรีซิส จำนวน 14 ตัวของ Gerou-Ferrari *et al.*, 2011 ที่พบว่าเบต้า โกลบูลินมีค่าเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในแมวที่ป่วยเป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองเปรียบเทียบกับในแมวปกติ นอกจากนี้ยังพบว่าค่าเฉลี่ยความเข้มข้นของอัลบูมิน (albumin) ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทาง

รูปที่ 1 แสดงการเคลื่อนที่ของซีรัมโปรตีนในแมวปกติ (เลนที่ 3, 4 และ 5) ในแมวที่ป่วยเป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลือง (เลนที่ 1 และ 2) และในคน (เลนที่ 6) โดยใช้เทคนิคอิเล็กโตรโฟรีซิสบนแผ่นเซลลูโลสอะซิเตต

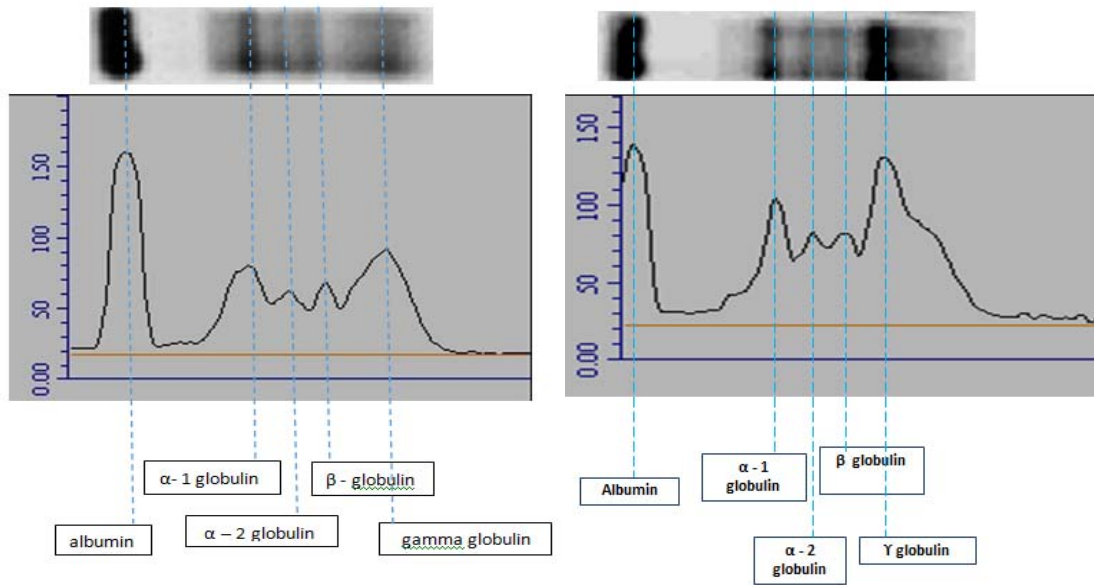

รูปที่ 2 รูปแบบซีรัมโปรตีนในแมวปกติ (ภาพซ้าย) และในแมวที่ป่วยเป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลือง (ขวา)

สถิติ ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาในครั้งนี้ที่ค่าเฉลี่ยความเข้มข้นของอัลบูมินไม่เปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบกับในแมวปกติ (Gerou-Ferriani *et al.*, 2011)

จากการศึกษาครั้งนี้ แมวที่ป่วยเป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองจำนวน 15 ตัว (ตารางที่ 2) ประกอบด้วยแมวพันธุ์ Domestic short hair จำนวน 12 ตัวอย่าง (80%) พันธุ์เปอร์เซีย จำนวน 2

ตัวอย่าง (13.33%) และพันธุ์ Cornish Rex จำนวน 1 ตัวอย่าง (6.67%) เป็นเพศผู้ จำนวน 10 ตัวอย่าง (66.67%) และเพศเมีย จำนวน 5 ตัวอย่าง (33.33%) อายุเฉลี่ย 5.8 ปี ตำแหน่งที่พบประกอบด้วย ประจันอก (mediastinal lymphoma) จำนวน 7 ตัวอย่าง (46.67%) จมูก (nasal lymphoma) จำนวน 5 ตัวอย่าง (33.33%)

รูปที่ 3 แสดงอิเล็กโทรโฟรีโทแกรมของรูปแบบซีรัมโปรตีนในแมวปกติ (ภาพซ้าย) และในแมวที่ป่วยเป็นโรคกระเพาะปัสสาวะอักเสบ (ภาพขวา) เมื่อใช้โปรแกรมวิเคราะห์แผ่นเจลควอนติตัววัน

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบชนิดและความเข้มข้นของซีรัมโปรตีนรวมเฉลี่ยในแมวปกติและในแมวที่ป่วยเป็นโรคกระเพาะปัสสาวะอักเสบ

ซีรัมโปรตีน	จำนวนตัวอย่าง		ค่าโปรตีนเฉลี่ย (พิสัย) (กรัมต่อเดซิลิตร)		P-value
	แมวปกติ	แมวที่ป่วยเป็นโรคกระเพาะปัสสาวะอักเสบ	แมวปกติ	แมวที่ป่วยเป็นโรคกระเพาะปัสสาวะอักเสบ	
Total protein	15	13	7.6 (6.9-8.3)	7.62 (6.9-8.3)	0.94
Albumin	15	15	3.53 (2.7-4.1)	3.57 (2.6-4.4)	0.86
α 1 Globulins	15	15	0.87 (0.37-1.40)	1.07 (0.43-1.49)	0.20
α 2 Globulins	15	15	0.77 (0.43-1.49)	1.09 (0.17-2.6)	0.18
β Globulins	15	8	0.57 (0.18-0.99)	0.85 (0.61-1.30)	0.02
γ Globulins	15	15	1.61 (0.24-2.77)	1.28 (0.41-3.21)	0.23
Albumin : Globulin ratio	15	15	0.88 (0.61-1.20)	0.94 (0.18-1.46)	0.53

หมายเหตุ ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่าง 2 กลุ่ม

ต่อมน้ำเหลือง (mandibular lymphoma) จำนวน 2 ตัวอย่าง (13.33%) เซลล์อ่อนของลิมโฟไซต์ (lymphoblastic lymphoma) จำนวน 1 ตัวอย่าง (6.67%) มีการติดเชื้อ FeLV จำนวน 5 ตัวอย่าง (33.33%) และ FIV จำนวน 2 ตัวอย่าง (13.33%) ส่วนแมวกลุ่มควบคุม ประกอบด้วยแมวพันธุ์ Domestic short hair จำนวน 13 ตัวอย่าง (86.67%) และพันธุ์เปอร์เซีย จำนวน 2 ตัวอย่าง (13.33%) เป็นเพศผู้ 10 ตัว (66.67%) และเพศเมีย 5 ตัว (33.33%) อายุเฉลี่ย 3.5 ปี มีรายงานการศึกษาอัตราส่วนระหว่างเพศผู้และเพศเมียในแมวที่มีการติดเชื้อ FeLV พบว่าเท่ากับ 1.5 : 1 และมีอายุเฉลี่ย 3-5 ปี ซึ่งอายุน้อยกว่าในแมวที่มี FeLV เป็นลบ (อายุเฉลี่ย 7-10 ปี) ส่วนในแมวที่ป่วยเป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองร่วมกับการติดเชื้อ FeLV มีอายุเฉลี่ย 2-3 ปี แต่ในแมวที่ป่วยเป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองเพียงอย่างเดียว โดยที่ไม่มีการติดเชื้อ FeLV มีอายุเฉลี่ย 7-8 ปี (Vail, 2006) จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าแมวที่ป่วยเป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองเพียงอย่างเดียว โดยที่ไม่มีการติดเชื้อ FeLV มีอายุเฉลี่ย 5.8 ปี ซึ่งใกล้เคียงกับที่ได้มีการศึกษาไว้ก่อนหน้านี้ (Vail, 2006) การติดเชื้อ FeLV ใช้เป็น negative prognostic factor เนื่องจากสามารถทำให้เกิดการดื้อยาได้ (Vail *et al.*, 1998; Ettinger, 2003) การพยากรณ์โรคเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการรักษาโรคและยังขึ้นอยู่กับตำแหน่งเฉพาะที่ทางกายวิภาคร่วมด้วย (Kevin and Jeffrey, 2012)

จากข้อมูลทางคลินิกในการศึกษาครั้งนี้พบว่าแมวที่ป่วยเป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองมีอาการทางคลินิกหลายประการ ประกอบด้วย anorexia จำนวน 9 ตัว epistaxis จำนวน 5 ตัว dyspnea จำนวน 7 ตัว ต่อมน้ำเหลืองขยายใหญ่ จำนวน 2 ตัว anemia จำนวน 1 ตัว มีแมวจำนวน 9 ตัว มีอาการทางคลินิก

มากกว่า 1 อาการ แมวจำนวน 8 ตัวมีอาการทางคลินิกก่อนหน้านี้แต่เจ้าของไม่ได้นำมารักษา แมวที่ป่วยเป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองจากการศึกษาครั้งนี้ใช้การวินิจฉัยโรคด้วยการตรวจทางเซลล์วิทยา (cytology) และ / หรือ จุลพยาธิวิทยา (histopathology) นอกจากนี้สามารถวินิจฉัยโรคโดยวิธี Immunophenotype ซึ่งเป็นการหาฟีโนไทป์ของเซลล์ของ hematopoietic neoplasms ที่พิจารณาจากความคล้ายคลึงกับ T cell และ B cell ต้นกำเนิดปกติ โดยโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในแมวชนิด FeLV ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับ T cell ต้นกำเนิด ในแมวที่เป็น B cell lymphoma มักจะพบมากที่ตำแหน่ง alimentary และ mediastinal/thymic sites (Vail and Thamm, 2005) และภาวะการติดเชื้อ FeLV (โรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในแมวที่มี FeLV เป็นบวก ส่วนใหญ่พบว่ามีความสัมพันธ์กับ T - cell) (จตุพร, 2555; Vail and Thamm, 2005) การเกิดโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองยังไม่ทราบสาเหตุที่แท้จริงของโรค แมวป่วยที่เป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองอาจมีสาเหตุเกิดจากหลายปัจจัย เช่น เกิดจากการติดเชื้อรีโทรไวรัส (Retrovirus) ทำให้เกิดโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในแมว (Vail, 2006) เป็นต้น การเกิดโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในแมวมีความสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมกับการติดเชื้อ FeLV เนื่องจากพบว่ามีการโปรตีนแอนติเจนที่ผิวของเซลล์เนื้องอก (Feline oncovirus-associated cell membrane antigen; FOCMA) ที่เกิดจากการติดเชื้อ FeLV และ Feline sarcoma virus (FeSV) ผลิตมาจากการ recombination ของ FeLV gp 70 กับ endogenous retroviral DNA ที่อยู่ในเซลล์ หรือสัมพันธ์ทางอ้อมกับโรค FIV (Madewell *et al.*, 2004 Louwerens *et al.*, 2005) อย่างไรก็ตามการ

ติดเชื้อไวรัสที่เป็นสาเหตุของโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในแมว มีความเกี่ยวข้องกับการติดเชื้อทั้ง FeLV และ FIV ในช่วงก่อนปี ค.ศ. 1980 ยังไม่มีโปรแกรมการฉีดวัคซีนเพื่อควบคุมการติดเชื้อ FeLV และไม่มีชุดทดสอบการติดเชื้อ FeLV ที่เป็นที่แพร่หลายมากนัก ส่งผลให้การวินิจฉัยโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในแมวที่มีสาเหตุจากการติดเชื้อ FeLV ได้สูงกว่า 70% แต่ในปัจจุบันแมวที่มีผลการตรวจโรค FeLV เป็นบวกพบว่า เป็นแมวป่วยที่เป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองน้อยลง (น้อยกว่า 25%) การเปลี่ยนแปลงนี้น่าจะเป็นผลโดยตรงจากการฉีดวัคซีน FeLV และการตรวจหาแอนติเจน FeLV ก่อนการได้รับวัคซีน ซึ่งทำให้สามารถแยกการติดเชื้อที่อาจเกิดขึ้นจากแมวที่อ่อนแอได้ ดังนั้นในสถานการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นนี้มีผลทำให้จำนวนของโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในแมวที่เกิดจากการติดเชื้อ FeLV ลดลง แต่อย่างไรก็ตามมีนักวิจัยบางกลุ่มไม่เชื่อว่าการติดเชื้อ FeLV มีความสัมพันธ์กับมะเร็งต่อมน้ำเหลือง เนื่องจากมีรายงานพบเพียง 14% - 25% ของแมวที่เป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองที่มีการติดเชื้อ FeLV ร่วมด้วย ถึงแม้ว่ามีจำนวนแมวป่วยที่สามารถวินิจฉัยได้ว่าเป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในแมวเพิ่มมากขึ้นก็ตาม (ซึ่ง Vail, 2010 รายงานว่า FeLV มีบทบาทโดยตรงในการเป็น tumorigenesis) สำหรับการติดเชื้อ FIV มีผลทางอ้อมในการเกิดภาวะ immunosuppression จึงเพิ่มความเสี่ยงของการเกิดโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในแมว นอกจากนี้ยังมีรายงานผลของ immune compromise โดยพบว่าแมวป่วยที่ทำการปลูกถ่ายไต (renal transplant) เมื่อได้รับการรักษาด้วยการกดภูมิคุ้มกัน (immunosuppressive therapy) มีจำนวน 9.5% ที่สามารถเกิดเป็นมะเร็งต่อมน้ำเหลืองขึ้นมาใหม่ (Wooldrige *et al.*, 2002) ทั้งนี้มีรายงาน

การศึกษาว่าการติดเชื้อ FeLV FIV และ FeLV ร่วมกับ FIV ทำให้เพิ่มโอกาสเสี่ยงในการเกิดโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองเท่ากับ 62 เท่า 6 เท่า และ 77 เท่า ตามลำดับ (Shelton *et al.*, 1990)

ปัจจัยเสี่ยงอื่นๆ ของการเกิดโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในแมวที่มีการรายงาน ประกอบด้วยโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในแมวมีความสัมพันธ์กับการสูดดมควันบุหรี่หรือยาสูบ (tobacco smoke exposure) (Louwerens *et al.*, 2005) โดยการสูดดมควันบุหรี่ทำให้มีความเสี่ยงของการป่วยเป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในแมวเพิ่มมากขึ้น 2.4 - 3.2 เท่า ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการสูดดมควันบุหรี่ (Bertone *et al.*, 2002) การอักเสบเรื้อรัง (chronic inflammation) อาจจะทำให้กลายเป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในแมวได้ ซึ่งสามารถพบได้ในแมวที่ป่วยเป็นเนื้องอก เช่น sarcoma ที่บริเวณตำแหน่งที่ฉีดยา (injection-site sarcoma) เป็นต้น การเกิดโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในแมวคาดว่ามีความสัมพันธ์ระหว่าง inflammatory bowel disease และ intestinal lymphoma ซึ่งการพัฒนาของโรคอาจจะแตกต่างกัน แม้ว่าจะยังไม่มีหลักฐานสนับสนุนในการพัฒนาของโรคดังกล่าวมากนัก (Carreras *et al.*, 2003; Richter, 2003; Madewell *et al.*, 2004) ส่วนการเกิดโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในสุนัขไม่มีความสัมพันธ์ที่ชัดเจนกับการติดเชื้อรีโทรไวรัส (Retrovirus) ซึ่งต่างจากเกิดโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในแมว (Vail and Thamm, 2005) นอกจากนี้การเกิดโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในแมวยังขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านพันธุกรรม กล่าวคือ ความผิดปกติของโครโมโซมมีความเชื่อมโยงกับการเกิดโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลือง โดยแมวสายพันธุ์แท้ เช่น พันธุ์ไทย มีความเสี่ยงในการเกิดโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองมากที่สุด (Louwerens *et al.*, 2005) การกลายพันธุ์ของเซลล์

ตารางที่ 2 ข้อมูลทางคลินิกของแมวในกลุ่มศึกษาที่ป่วยด้วยโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองจำนวน 15 ตัว

ลำดับ	พันธุ์	เพศ	อายุ (ปี)	ตำแหน่งของโรคทางกายวิภาค	FeLV*	FIV*
1	DSH	เมีย	3	mediastinal lymphoma	-	-
2	DSH	ผู้	4	mediastinal lymphoma	+	-
3	DSH	ผู้	2	mediastinal lymphoma	-	-
4	Persian	ผู้	4	lymphoblastic lymphoma	+	-
5	DSH	ผู้	14	nasal lymphoma	-	-
6	DSH	เมีย	9	nasal lymphoma	-	-
7	Cornish Rex	ผู้	8	nasal lymphoma	-	-
8	Persian	ผู้	4	nasal lymphoma	+	-
9	DSH	ผู้	3	mediastinal lymphoma	+	-
10	DSH	ผู้	14	nasal lymphoma	-	+
11	DSH	ผู้	4	right mandibular lymphoma	-	-
12	DSH	ผู้	6	submandibular lymphoma	+	-
13	DSH	เมีย	3	mediastinal lymphoma	-	-
14	DSH	เมีย	6	mediastinal lymphoma	-	+
15	DSH	เมีย	3	mediastinal lymphoma	-	-

*+ แสดงถึงเป็นโรคติดเชื้อ FeLV หรือ FIV , - แสดงถึงไม่เป็นโรคติดเชื้อ FeLV หรือ FIV

DSH = Domestic short hair

ร่างกายหลายชนิดและการเปลี่ยนแปลงยีนในเซลล์ต้นกำเนิดของเซลล์สืบพันธุ์ ส่งผลให้เกิดการสืบทอดและเกิดความผิดปกติของโครโมโซมในภายหลัง โดยผลที่เกิดขึ้นนี้มีความเชื่อมโยงกับโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในสัตว์เลี้ยงหลายชนิด ดังนั้นปัจจัยทางพันธุกรรมสามารถโน้มนำให้เกิดโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในรูปแบบและลักษณะบางอย่างได้ (จตุพร, 2555; Vail and Thamm, 2005; Vail, 2006; Vail, 2010; Kevin and Jeffrey, 2012)

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในขั้นต้นซึ่งมีสัตว์ป่วยจำนวนไม่มาก ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรเพิ่มจำนวนตัวอย่างที่ใช้ศึกษาให้มากขึ้นเพื่อให้ได้ผลที่ถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น รวมถึงการเลือกเก็บตัวอย่างควรมีการควบคุมตัวแปรต่างๆ มากขึ้น เช่น กลุ่มควบคุมควรเป็นแมวปลอดโรค การทดลองเลี้ยงในสภาวะเดียวกัน ชนิดอาหารที่ได้รับเหมือนกัน ช่วงอายุเดียวกัน เป็นต้น เพื่อลดปัจจัยที่อาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่าซีรั่มโปรตีนในกระแสเลือด นอกจากการควบคุมตัวแปรต่างๆ

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว ควรคำนึงถึงระยะเวลาของการเกิดโรคควรใกล้เคียงกัน ไม่เคยได้รับการรักษาก่อนการเก็บตัวอย่างเลือดเพื่อทำการศึกษา และไม่มีการติดเชื้อโรคอื่นๆ ร่วมด้วย เพื่อลดปัจจัยที่อาจส่งผลต่อค่าซีรั่มโปรตีนในกระแสเลือด รวมทั้งการเปรียบเทียบค่าซีรั่มโปรตีนของแมวที่เป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองตามกายวิภาคของการเกิดโรค หรือการเปรียบเทียบค่าซีรั่มโปรตีนก่อนและหลังการรักษาแมวที่ป่วยด้วยโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลือง ช่วยให้สามารถจำแนกโปรตีนแต่ละชนิดโดยวิธีแมสสเปกโตรเมตรีได้ละเอียดมากขึ้น และสามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์โรคต่อไปในอนาคต (จตุพร และคณะ, 2555; Gerou-Ferriani *et al.*, 2011)

สรุป

ซีรั่มโปรตีนใช้เป็นมาตรฐานอ้างอิงในชีวเคมีคลินิก เป็นวิธีที่นิยมใช้ทางคลินิกการแพทย์และสัตวแพทย์ สามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงรูปแบบซีรั่มโปรตีนในโรคต่างๆ ได้ ถึงแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเพียงเล็กน้อย แต่มีประโยชน์ในการสืบค้น เฝ้าระวังหรือป้องกันโรคบางชนิดได้ รวมถึงช่วยในการวินิจฉัยแยกโรคความผิดปกติของร่างกายร่วมกับการตรวจอาการทางคลินิก และผลจากการตรวจทางห้องปฏิบัติการอื่นๆ ได้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ รศ.สพ.ญ.พรรณจิตต์ นิลกำแหง รศ.ดร.อภัสสร ชูเทศะ ที่ให้คำปรึกษา แนะนำทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบคุณหน่วยธนาคารเลือดและคลินิกโรคแมว โรงพยาบาลสัตว์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บตัวอย่างเลือดแมวปกติ และแมวป่วย ตามลำดับ ขอขอบคุณภาควิชา

สรีรวิทยา ภาควิชาเวชศาสตร์คลินิกสัตว์เลี้ยง และโรงพยาบาลสัตว์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่เอื้อเฟื้อสถานที่ในการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณเจ้าของแมวที่ให้ความร่วมมือในการเก็บตัวอย่างและอนุญาตให้ใช้ตัวอย่างเลือดแมวเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณกองทุนวิจัย คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่จัดสรรงบประมาณสำหรับการศึกษาในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- จตุพร หนูสุด. 2555. การจำแนกชนิดของโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในแมว. *วารสารสัตวแพทย์*. 22(3): 121-132.
- จตุพร หนูสุด ชัยวัฒน์ บุญแก้ววรรณ สิทธิรักษ์ รอยตระกูล วิราช นิมิตสันตวงศ์ อมรรัตน์ ศาสตราวาหา และอภัสสร ชูเทศะ. 2555. รูปแบบซีรั่มโปรตีนในสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วโดยวิธีเซลลูโลสอะซิเตตอิเล็กโตรโฟรีซิส. *วารสารสัตวแพทย์*. 22(3): 95-102.
- ราชันย์ อภัยชา จตุพร หนูสุด และอภัสสร ชูเทศะ. 2555. การศึกษาซีรั่มโปรตีนของช้างเลี้ยงในจังหวัดชลบุรี โดยเซลลูโลสอะซิเตตอิเล็กโตรโฟรีซิส. *สัตวแพทยศาสตร์ มข*. 22(2): 124-131.
- Beatty, J.A., Lawrence, C.E. and Callanan, J.J. 1998. Feline immunodeficiency virus (FIV) - associated lymphoma: a potential role for immune dysfunction in tumorigenesis. *Vet. Immunol. Immunopathol.* 23: 309-322.
- Bertone, E.R., Snyder, L.A. and Moore, A.S. 2002. Environmental tobacco smoke

- and risk of malignant lymphoma in pet cats. *Anim. Epidemiol.* 156: 268.
- Carreras, J.K., Goldschmidt, M. and Lamb, M. 2003. Feline epitheliotropic intestinal malignant lymphoma: 10 cases (1997-2000). *J. Vet. Intern. Med.* 17: 326.
- Ettinger, S.N. 2003. Principles of treatment for feline lymphoma. *Clin. Tech. Small Am. Pract.* 18(2): 98-102.
- Gabor, L.J., Malik, R. and Canfield, P.J. 1998. Clinical and anatomical features of lymphosarcoma in 118 cats. *Aust. Vet. J.* 76: 725-732.
- Gerou-Ferrani, M., McBrearty, A.R., Burchmore, R.J., Jayawardena, K.G.I., Eckersall, P.D. and Morris, J.S. 2011. Agarose gel serum protein electrophoresis in cats with and without lymphoma and preliminary results of tandem mass fingerprinting analysis. *Vet. Clin. Pathol.* 40(2): 159-173.
- Giot, J.F. 2010. Agarose gel electrophoresis applications in clinical chemistry. *J. Med. Biochem.* 29: 9-14.
- Helena Laboratories, USA. 2001. Serum protein electrophoresis procedure. Instruction manual.
- Kaneko, J.J., Harvey, J.W. and Bruss, M.L. 2008. *Clinical Biochemistry of Domestic Animals*. 6th ed. Elsevier Saunders. New York. pp. 916.
- Kevin, C. and Jeffrey, N.B. 2012. Lymphoma. In: *The Cat; Clinical Medicine and Management*. Susan E.L. (ed). Elsevier Saunders. Missouri. USA. p. 782-786.
- Louwerens, M., London, C.A. and Lyons, L.A. 2005. Feline lymphoma in the post-feline leukemia virus era. *J. Vet. Intern. Med.* 19: 329.
- Madewell, B.R., Gieger, T.L., Pesavento, P.A. and Kent, M.S. 2004. Vaccine site associated sarcoma and malignant lymphoma in cats: a report of six cases (1997-2002). *J. Am. Anim. Hosp. Assoc.* 40: 47.
- Milner, R.J., Peyton, J., Cooke, K., Fox, L.E., Gallagher, A., Gordon, P. and Hester, J. 2005. Response rates and survival times for cats with lymphoma treated with the University of Wisconsin Madison chemotherapy protocol: 38 cases (1996-2003). *J. Am. Vet. Med. Assoc.* 227: 1118.
- Miro', G., Dome'nech, A., Escolar, E., Collado, V.M., Tejerizo, G., De Las Heras, A. and Go'mez-Lucci'a, E. 2007. Plasma electrophoretogram in feline immunodeficiency virus (FIV) and/or feline leukaemia virus (FeLV) infections. *J. Vet. Med. A.* 54: 203-209.
- Moore, A.S., Cotter, S.M., Frimberger, A.E., Wood, C.A., Rand, W.M. and Heures, L.D.A. 1996. A comparison of doxorubicin and COP for maintenance of remission in cats with lymphoma. *J. Vet. Intern. Med.* 10: 372.

- Moore, P.F., Jennifer, C.W., William, V., Sandra, K. and Petra, S.G. 2005. Characterization of feline T cell receptor gamma (*TCRG*) variable region genes for the molecular diagnosis of the molecular diagnosis of feline intestinal T cell lymphoma. *Vet. Immunol. Immunopathol.* 106: 167-178.
- O' Connell, T.X., Horita, T.J. and Kasravi, B. 2005. Understanding and interpreting serum protein electrophoresis. *Am. Fam Physician.* 71: 105-112.
- Richter, KP. 2003. Feline gastrointestinal lymphoma. *Vet. Clin. North Am. Small Anim. Pract.* 33: 1083.
- Shelton, G.H., Grant, C.K., Cotter, S.M., Gardner, M.B., Jr Hardy, W.D. and DiGiacomo, R.F. 1990. Feline immunodeficiency virus and feline leukemia virus infections and their relations to lymphoid malignancies in cats: a retrospective study (1968-1988). *J. Acquir Immune Defic. Syndr.* 3: 623.
- Taylor, S.S., Tappin, S.W., Dodkin, S.J., Papsouliotis, K., Casamian-Sorrosal, D. and Tasker, S. 2010. Serum protein electrophoresis in 155 cats. *J. Feline Med. Surg.* 12: 643-653.
- Tzannes, S., Hammond, M.F., Murphy, S., Sparkes, A. and Blackwood, L. 2008. Owners "perception of their cats" quality of life during COP chemotherapy for lymphoma. *J. Feline Med. Surg.* 10: 73.
- Vail, D.M. 2010. Hematopoietic Tumors. In: Textbook of Veterinary Internal Medicine. 7th ed. Ettinger, S.J. and Feldman, E.C. (eds). Elsevier Saunders, St. Louis, USA. p. 2148-2156.
- Vail, D.M. 2006. Lymphoid neoplasia. In: Saunders Manual of Small Animal Practice. 3th ed. Liz, F., Jolynn, G. and Stacy, B. (eds). Elsevier Saunders, Missouri, USA. p. 292-298.
- Vail, D.M., Moore, A.S. Ogilvie, G.K. and Volk, L.M. 1998. Feline lymphoma (145 cases): proliferation indices, cluster of differentiation 3 immunoreactivity, and their association with prognosis in 90 cats. *J. Vet. Intern. Med.* 12: 349.
- Vail, D.M. and Thamm, D.H. 2005. Hematopoietic tumors. In: Textbook of Veterinary Internal Medicine, 6th ed. Ettinger, S.J. and Feldman, E.C. (eds). WB Saunders, Philadelphia, USA. p.732.
- Valli, V.E., Jacobs, R.M., Norris, A., Couto, C.G., Morrison, W.B., McCaw, D., Cotter, S., Ogilvie, G. and Moore, A. 2000. The histologic classification of 602 cases of feline lymphoproliferative disease using the national cancer institute working formulation. *J. Vet. Diagn. Invest.* 12: 295-306.
- Vavricka, S.R., Burri, E., Beglinger, C., Degen, L. and Manz, M. 2009. Serum protein electrophoresis: an under used but very useful test. *Digestion.* 79: 203-210.

Wooldridge, J.D., Clare R.G., Kyle G.M., Lillian R.A. and Andrew E.K. 2002. The prevalence of malignant neoplasia in feline renal-transplant recipients. *Vet. Surg.* 31: 94.

